

Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi (KMÜ EFAD)

Karamanoğlu Mehmetbey University Journal of Literature Faculty

E-ISSN: 2667 – 4424

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/efad>

Tür: Araştırma Makalesi
Kabul Tarihi: 11 Aralık 2022

Gönderim Tarihi: 25 Kasım 2022
Yayımlanma Tarihi: 30 Aralık 2022

Atıf Künyesi: Muşmal, H. & Parlar Polat, Z. (2022). Nüfus Defterlerine Göre XIX. Yüzyılın Ortalarında Kurucaova'nın Sosyo-Ekonomik Yapısı. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 5 (2), 283-299.

DOI: <https://doi.org/10.47948/efad.1210314>

NÜFUS DEFTERLERİNE GÖRE XIX. YÜZYILIN ORTALARINDA KURUCAOVA'NIN SOSYO-EKONOMİK YAPISI

Hüseyin MUŞMAL*
Zeynep PARLAR POLAT**

Öz

XIX. yüzyılın ortalarında Konya Vilayeti Yenişar kazasına bağlı olan Kurucaova köyünün sosyo-ekonomik yapısını incelemek amacıyla yapılan bu çalışmada 1835, 1838 ve 1840 yıllarına ait nüfus defterlerinden hareketle bazı değerlendirme ve mukayeseler yapılmıştır. İlgili yıllara ait söz konusu üç defterin incelenmesi neticesinde Kurucaova'da yaşayan erkek nüfus, şahısların adı, baba adı, eşkâlleri, yaşları, meslekleri, engel ve askerlik durumları hakkında bazı bilgilere ulaşılmıştır. Çalışmada XIX. yüzyılın ortalarında Beyşehir Sancağı Yenişar kazasına bağlı Kurucaova köyünün nüfusunun yaklaşık 700 kadar olduğu tespit edilmiştir. İncelenen yıllarda 26,03'lük yaş ortalamasının yaklaşık %62'sini çocukların ve gençlerin oluşturduğu genç ve dinamik bir nüfusa sahip olan yerleşimde çekirdek aile yapısının hâkim olduğu görülmektedir. Kurucaova köyünde baskın tipolojinin orta boylu, kara ve kumral sakallı olduğu söylenebilir. İncelenen nüfus defterlerinde en çok kullanılan isim Mehmed ve Hüseyin olmuştur. Bu dönemlerde yaşanan coğrafyanın etkisiyle Kurucaova halkının geçim kaynağının %98 oranında ziraat ve hayvancılığa dayalı olduğu görülürken, %2'lik kesim kethüda, imam ve muhtar gibi mesleklerle iştiğal etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kurucaova, Beyşehir, Yenişar, XIX. yüzyıl, Nüfus Defterleri.

* Prof. Dr., Selçuk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Konya/Türkiye. E-posta: hmusmal@hotmail.com,
Orcid: <https://orcid.org/0000-0002-3137-0069>.

** Yüksek Lisans Öğrencisi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı, Yeniçağ Tarihi Bilim Dalı,
Konya/Türkiye. E-Posta: zeynepparlar04@gmail.com, Orcid: <https://orcid.org/0000-0003-1881-2202>.

*** Bu çalışma Prof. Dr. Hüseyin Muşmal'ın danışmanlığında, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi Zeynep Parlar Polat tarafından hazırlanan “Nüfus Defterlerine Göre XIX. Yüzyılın Ortalarında Kurucaova'nın Sosyo-Ekonomik Yapısı” isimli yüksek lisans seminerinin geliştirilmesiyle hazırlanmıştır.

The Socio-Economic Structure of Kurucaova in the Middle 19th Century According to the Population Books

Abstract

In this study, which was conducted to examine the socio-economic structure of Kurucaova Village, which was connected to the Yenişar District of Konya Province in the mid-19th century, some evaluations and comparisons were made based on the population records of the 1835, 1838 and 1840. As a result of the examination of the notebooks, information was obtained about the male population living in Kurucaova, the names of the persons, their father's name, descriptions, ages, professions, disability and military service status. In the study, it was determined that the population of Kurucaova, which was connected to the Yenişar District of Beyşehir Sanjak in the middle of the 19th century, was around 700 people. It is seen that the nuclear family structure is dominant in the settlement, which has a young and dynamic population in which approximately 62% of the average age of 26.03 was formed by children and youth in the years examined. It can be said that the dominant typology in Kurucaova village is medium height, black and brown beard. The most used names in the population registers examined were Mehmed and Hüseyin. With the effect of the geography lived in these periods, it is seen that the livelihood of the people of Kurucaova is based on agriculture and animal husbandry at the rate of 98%, 2% of them are engaged in professions such as kethüda, imam and headman.

Keywords: Kurucaova, Beyşehir, Yenişar, XIX. Century, Population Books.

Giriş

Günümüzde Konya ilinin Beyşehir ilçesine bağlı olan Kurucaova Mahallesi, ülkemizin güneybatısında, Akdeniz Bölgesi'nin Göller Yöresi'nde ve Orta Torosların arkasındaki yayla çanağında yer almaktadır (Ozantürk, 2002: 5). Yerleşimin doğusunda Beyşehir kaza merkezi, güneydoğusunda Yeşiladağ Mahallesi, kuzeyinde Isparta ili Yenişarbademli ilçesi Gölkonak köyü ile Beyşehir Gölyaka Mahallesi, batısında Isparta Aksu ve Sütçüler ilçeleri, güneyinde ise Dumanlı Mahallesi yer almaktadır (Arıbaş-Duman, 2006: 1). Coğrafi konumu itibariyle Beyşehir Gölü'nün batı kısımlarını çevreleyen yerleşimin adı günümüzde Kurucuova olmakla birlikte (Ozantürk, 2002: 5) incelediğimiz dönemde Kurucaova olarak geçmektedir. Ülkemizde Kurucuova/Kurucaova adını taşıyan bazı yerleşimler mevcuttur. Bunlar arasında İzmir/Ödemiş, Muğla/Kavaklıdere, Afyonkarahisar/Bolvadin, Kahramanmaraş/Göksun, Malatya/Doğanşehir ilçelerinde Kurucuova adını taşıyan yerleşimler bulunmaktadır¹.

Denizden yüksekliği 1150, gölden yüksekliği 40 m civarında olan Kurucaova'nın batısında Toros dağlarının kuzey uzantısı olan Anamas dağ silsilesine ait olan Dippoyraz Dağları (2992 m) bulunmaktadır (Muşmal, 2006: 3-4). Anamas Dağları, Konya, Isparta ve Antalya illerinin sınırında uzanmakta olup bu üç vilayete bağlı yerleşimlerde yaşayan Yörüklerin yaylalarıyla dolu olmasından dolayı bu bölge "Yaylalar Yöresi" olarak da anılmaktadır (Muşmal, 2017: 195). Günümüzde Kurucaova topraklarının yüzölçümü 380 km² olup bunun % 70'i orman, % 25'i tarım alanı ve %5'i de yerleşim alanıdır (Tugay ve diğ., 2012: 141). Kurucaova yöresinin doğal bitki örtüsü Akdeniz ikliminin etkisini yansıtmakla birlikte bitki türleri bakımından oldukça zengin bir bölge durumundadır (Negiz ve Aygül, 2019: 124).

XIX. yüzyılın ortalarında Kurucaova, Konya vilayeti Beyşehir sancağının Yenişar kazasına bağlı bir köy statüsündedir. 12 Kasım 2012 tarihinde çıkarılan 6360 sayılı yasanın 2014 yılında yürürlüğe girmesiyle Kurucaova Beyşehir'in bir mahallesi statüsüne girmiştir. Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivinde kayıtlı Konya vilayetinin Yenişar kazasına ait üç adet nüfus defteri çalışmamızın temel kaynağını oluşturmaktadır. Nüfus defterleri yerleşimlerin sosyal, ekonomik ve demografik özelliklerinin belirlenebilmesi açısından önemlidir. Çalışmada Yenişar kazasına ait 03322 numaralı 1835 (H.1251)², 03338 numaralı 1838 (H.1254)³ ve 03339 numaralı 1840 (1256.Z.29)⁴ tarihli defterler kullanılmıştır. 20x55 ebadındaki 03322 numaralı nüfus defteri; ciltli, ebrulu olup defterin varak sayısı 49'dur. Benzer şekilde ciltli, ebrulu, 03338 numaralı nüfus defterinin

¹ Türkiye ve Çevresi Coğrafi Ad Dizini, 25.11.2022 tarihinde [HGM | Harita Genel Müdürlüğü - Ulusal Haritacılık Kurumu](http://hgm.harita.gov.tr/) adresinden erişilmiştir.

² BOA, NFS. d. Nr. 03322.

³ BOA, NFS. d. Nr. 03338.

⁴ BOA, NFS. d. Nr. 03339.

varak sayısı 15 olup ebadı ise 25x74'dür. Diğer taraftan 03339 numaralı nüfus defteri 46 sayfa olup ve 18x49 ebadındadır.

Yenişar kazasına bağlı Kurucaova'nın hane ve nüfus sayıları incelendiğinde, 1835 yılındaki defterde; 152 hanede 335 erkek⁵, 1838 yılına kayıtlı defterde 148 hanede 340 erkek kayıtlı iken⁶, 1840 yılına ait defterde ise 169 hane, 352 erkek kayıtlı bulunmakta olup burada yalnızca altı kişiye ait lakaplar kaydedilmiştir.⁷ 1835 yılındaki nüfus defterinde 152 olan hane sayısı, 1838 yılında 4 hane azalarak 148 haneye gerilemiştir. 1840 yılında ise 1838 yılına göre 21 hane artarak 169 hane kayda girmiştir. Bu artışın nedeni olarak deftere herhangi bir not kaydedilmemiştir. Nüfus kayıtlarında ilk olarak hane reisinin bilgileri yazıldıktan sonra sırasıyla o hanede yaşayan bütün erkekler tek tek sıra numarası verilmek suretiyle hane reisi ile akrabalık derecesi, lakapları, adı, baba adı, boyu, sakal ve bıyık özellikleri, meslekleri ve son olarak yaşlarıyla birlikte kayıt altına alınmıştır. Defterde hane reisine olan akrabalık derecesi i 'oğlu, karındaşı, karındaşının oğlu, hafidi⁸, sabi⁹' şeklinde ayrı olarak belirtilmiştir. Aşağıda defterlerde yer alan verilerden yola çıkılarak Kurucaova'nın demografik yapısı hakkında bazı değerlendirmeler yapılmıştır.

1. Kurucaova'nın Demografik Yapısı

1.1. Nüfus

Arapça "nefs" kelimesinin çoğulu olan "nüfus" kelimesi, mana olarak "nefis, hayat, canlar, ruhlar" anlamına gelmektedir (Devellioğlu, 2008: 1212). Nüfus sayımları bir toplumu meydana getiren fertlerin sayı, cinsiyet, yaş, meslek, dil, din ve öğrenim durumlarını ortaya koyduğundan toplumların sosyolojik, ekonomik ve tarihî yönlerini araştırmak isteyenler açısından oldukça önemli veriler sağlamaktadır (Aköz ve Karaca, 2012: 17).

Osmanlı Devleti'nde ilk nüfus sayımı II. Mahmud döneminde gerçekleşmiştir (Karal, 1997: 8). 1831 sayımının en önemli özelliği, sayımın toprak veya mülk yazımı amacıyla değil; asker ve vergi mükellefi sayısını tespit etmek amacıyla yapılmış olmasıdır (Küçük, 1977: 185). Bilindiği gibi Sultan II. Mahmut tarafından Yeniçeri Ocağı'nın 1826 yılında kaldırılmasıyla Asakir-i Mansure-i Muhammediyye adında yeni bir ordu kurulmuştur (Karpat, 2003: 128). Yeni ordunun asker gereksinimlerini karşılamak için atılacak ilk adım ülkede bu alanda ne kadar kaynak olduğunun tespit edilmesi olmuştur. Böylece modern anlamda ilk Osmanlı nüfus sayımı, imparatorluğun bütün sınırlarını kapsamamakla birlikte 1831 yılında yapılmıştır (Karal, 1997: 20; Çavdar, 1999: 552).

Osmanlı Devleti'nde bu yıllarda yapılan nüfus sayımlarında sadece erkek nüfus kayıt altına alınmış, kadın nüfus sayımlara dâhil edilmemiştir. Bundan yola çıkarak bu yıllarda tahmini bir nüfus hesaplaması yapılabilmektedir. Nüfus sayımlarına ait veriler ışığında tahmini nüfus hesaplaması yapılabilmesi için genellikle iki yöntem tercih edilmektedir. Bunlardan ilkinde, bir hanenin ortalama 5 kişiden oluştuğu varsayımından hareketle hane sayısının 5 ile çarpılmasıyla tahminî nüfus elde edilirken ikinci metotta ise bölgede erkek nüfus kadar kadın nüfus bulunduğu kabul edilerek erkek nüfusun 2 ile çarpılmasıyla tahminî nüfus hesabı yapılabilmektedir (Muşmal ve Özçelik, 2020: 110). Her iki metot da yerleşim birimindeki nüfusun kesin olarak hesaplanmasına imkân vermemekle birlikte gerçeğe en yakın tahminlere bu metotlarla ulaşılabildiği kanaatine varılmıştır (Muşmal ve Şahinkaya, 2015: 486). Yapılan bu çalışmada ikinci metot uygulanmıştır.

⁵ 1835 yılına ait olan bu defterde kâtibin hatası olarak düşünülen hatalar bulunmaktadır. 62 Hane 140 numaralı 'Aile Reisi, Bekiroğlu orta boylu kır sakal rençber Ahmed b. İbrahim sinn 45' olarak kaydedilen kişiden sonra hane sayısı yine 62 olarak kaydedilerek 141. numarayı atlayıp 142. numaraya geçilmiştir. Yine aynı numaralı defterde 132 haneli 316 numaralı kişiden sonra hane sayısı 133 'Memişoğlu Eytam Osman b. Musa sinn 8' olarak kaydedilen kişinin numarası boş bırakılmıştır. Hemen akabinde 317. Numaraya geçilmiştir BOA, NFS. d., Nr. 03322, s. 37-39.

⁶ 1838 yılına ait olan bu defterde hane sayısı belirtilmemekle birlikte 59, 90, 131, 203, 274, 305, 306 numaralı kişilerin sayfaların yırtılması nedeniyle okunamamıştır BOA, NFS. d. Nr. 03338, s. 5.

⁷ Hacıoğlu, Yusufuğlu, İlyasoğlu, Kocabaşoğlu, Velioğlu ve Memişoğlu olarak kaydedilmiştir BOA, NFS. d., Nr. 03338.

⁸ Torunu. Devellioğlu: 2008: 880.

⁹ Üç yaşını tamamlamayan erkek çocuk: Devellioğlu, 2008: 1338.

1835 yılında Kurucaova'da kayıtlı 152 hane, 335 erkek nüfus bulunmaktadır. İlk metoda göre hesaplandığında yani hane sayısının 5 ile çarpılmasıyla 760 sayısına, ikinci metoda göre erkek nüfus kadar kadın nüfus bulunduğu düşünüldüğünde 670 sayısına ulaşılır. Her iki metod karşılaştırıldığında kısmen de olsa fark olduğu görülmektedir. Bu nedenle 1835 yılında Kurucaova'nın yaklaşık nüfusunu 700 olarak kabul edebiliriz. 1838 yılında ise 148 hane, 340 erkek mevcutken, yine hane sayısını 5 ile çarptığımızda 740'a, erkek nüfusu kadar kadın nüfusu düşünüldüğünde 680 sayısına ulaşılabilir. 1840 yılında ise 169 hane, 352 erkek nüfusun varlığı tespit edilmekle birlikte hane sayısını 5 ile çarptığımızda 845, erkek nüfusu kadar kadın nüfusu düşünüldüğünde 704 kişi sayısına ulaşılabilir. Bu yıllarda yaklaşık toplam nüfusu 700 olarak yuvarlayabiliriz.

Yenişar kazasına bağlı Kurucaova köyünün 1835, 1838 ve 1840 yıllarında yapılan nüfus sayımlarına göre yaklaşık 700 civarında nüfusa sahip olduğu söylenebilir. Bu sayıyla Kurucaova köyü, Yenişar kazasına bağlı diğer köyler incelendiğinde nüfusu en çok olan yerleşimdir¹⁰. XIX. yüzyılın ortalarında Konya vilayeti dâhilinde bulunan diğer yerleşimlerle mukayese edildiğinde Sarayönü'nün 796, Bozkır kazasının 750 ve Beyşehir kazasının nüfusunun 1822 olduğu görülmektedir. (Yılmaz, 2014: 629; Muşmal ve Şahinkaya, 2015: 486; Muşmal ve Şahinkaya, 2016: 332). Seydişehir kazası köylerinde ise en fazla haneye Orta Karaviran (208 hane) köyü sahiptir (Erdoğan, 2003: 20). Aynı şekilde Belviran kazasındaki Gederet köyü, 162 hane sayısı ve 850 kişilik nüfusuyla kazanın en büyük yerleşim birimidir (Özçelik, 2019: 28).

1.2. Yaş Dağılımı

Nüfus defterlerinde bebek, çocuk, genç, orta yaşlı ya da yaşlı olmasına bakılmaksızın erkeklerin isim, eşkâl, meslek bilgilerinin altında rakamlar halinde yaşları da kaydedilmiştir. Ancak gerek kâtabin yazımı gerekse defterde meydana gelen bozulmalar nedeniyle bazı şahısların yaşları okunamamıştır.¹¹ Kayıt altına alınan rakamlardan yola çıkılarak, bölgede yaşayanların ortalama yaşı tespit edilebilmektedir. 1835 yılında yapılan nüfus sayıma göre Kurucaova'da 1 yaşında 26 kişi mevcuttur. En yaşlı bireyler ise 90 yaşında olup bu yaşta 5 kişi kaydedilmiştir.¹² Bu yıla dair hesaplamalarda Kurucaova'da kayıtlı kişilerin yaş ortalaması 25,2 olarak tespit edilmiştir. 1838 yılındaki nüfus sayımına göre 28 kişi 1 yaşında kaydedilmiş ve en yaşlı kişiler 93 yaşında olup bu yaşta 2 kişi yazılmıştır¹³. Bu yıla dair hesaplamalarda Kurucaova'da kayıtlı kişilerin yaş ortalaması 26,7 olarak bulunmuştur. 1840 yılına ait nüfus sayımına göre ise 1 yaşında 13 kişi bulunmaktadır. En yaşlı üyeler 80 yaşında olup bu yaşta 4 kişi kaydedilmiştir. 1840 yılına ait bu nüfus sayımında yaş ortalaması tarafımızdan 26,2 olarak tespit edilmiştir. Kişilerin yaş ortalamaları dikkate alındığında, Kurucaova halkının genç bir nüfus yapısına sahip olduğu görülmektedir. Genç ve dinamik yapıya sahip olan Kurucaova'nın bu özelliği ile asker potansiyeli yüksek bir yerleşim olduğu söylenebilir.

Farklı yıllarda yapılan nüfus sayımlarından hareketle yerleşimde kayıtlı erkek nüfusun hangi yaş aralığında yoğunlaştığını tespit etmek de mümkündür. Günümüzdeki yaşam şartları değerlendirildiğinde yaşlı olarak nitelendirilebilecek insanların 60–65 yaş ve üzeri olduğu düşünülebilir (Muşmal ve Şahinkaya, 2016: 334). Ancak XIX. yüzyılda ortalama ömrün oldukça düşük olduğu dikkate alındığında 50 yaşın

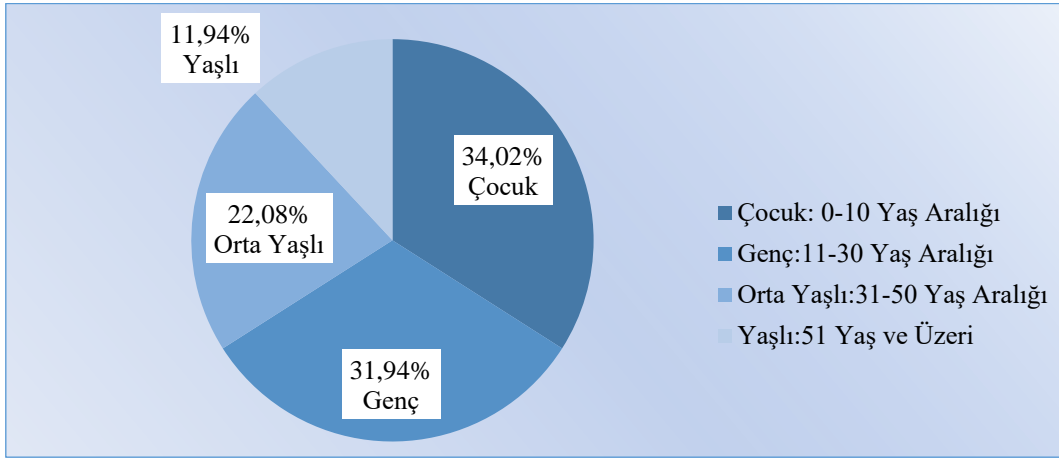
¹⁰ Yenişar kazasına bağlı 6 yerleşimden Hoyran, 1835 yılında 83 hane ve 189 erkek nüfusa, 1838 yılında 80 hane ve 205 erkek nüfusa, 1840 yılında ise 83 hane ve 193 erkek nüfusa sahiptir. Bademli 1835 yılında 91 hane 204 erkek nüfusa, 1838 yılında 92 hane 197 erkek nüfusa, 1840 yılında 97 hane ve 212 erkek nüfusa sahiptir. Yenice'de; 1835 yılında 45 hane 92 erkek nüfus, 1838 yılında 83 hane 35 erkek nüfus, 1840 yılında 42 hane ve 84 erkek nüfus kayıtlıdır. Kürtler köyünde; 1835 yılında 20 hane 44 erkek nüfus, 1838 yılında 16 hane 35 erkek nüfus, 1840 yılında 15 hane ve 31 erkek nüfus vardır. Muma'da 1835 yılında 37 hane 84 erkek nüfus, 1838 yılında 39 hane 94 erkek nüfus, 1840 yılında 42 hane ve 83 erkek nüfus mevcuttur. BOA, NFS. d., Nr. 03322; Nr. 03338; Nr. 03339.

¹¹ BOA, NFS.d.,Nr.03338, sıra numarası ile kayıtlı olan bu defterde hane 71, 162 numara ile kayıtlı 'Ak sakallı çiftçi şukşak Hasan veledi Abdullah' kişinin sayfanın hasar görmesi sebebiyle yaşı okunamamıştır.

¹² Nüfusa 90 yaşında olarak kaydedilmiş kişiler şunlardır: 22. hanede 49 numaralı şahıs, "Çil İsmail Aksakallı Çiftçi, İsmail bin Mehmed sinn 90", 59. hanede 130 numaralı şahıs; "Akoğlu orta boylu aksakallı rençber İbrahim bin Osman sinn 90", 70. hanede 158 numaralı şahıs; 'Uzun boylu şâkşâk Hasan bin Abdullah sinn 90', 83. hanede 189 numaralı; 'Demircioğlu orta boylu aksakallı çiftçi Mehmed bin Mustafa sinn 90', 141. hanede 315 numaralı şahıs; 'Haliloğlu uzun boylu kara sakallı çiftçi Kara Ömer bin Halil sinn 90.' BOA, NFS. d., Nr. 03322.

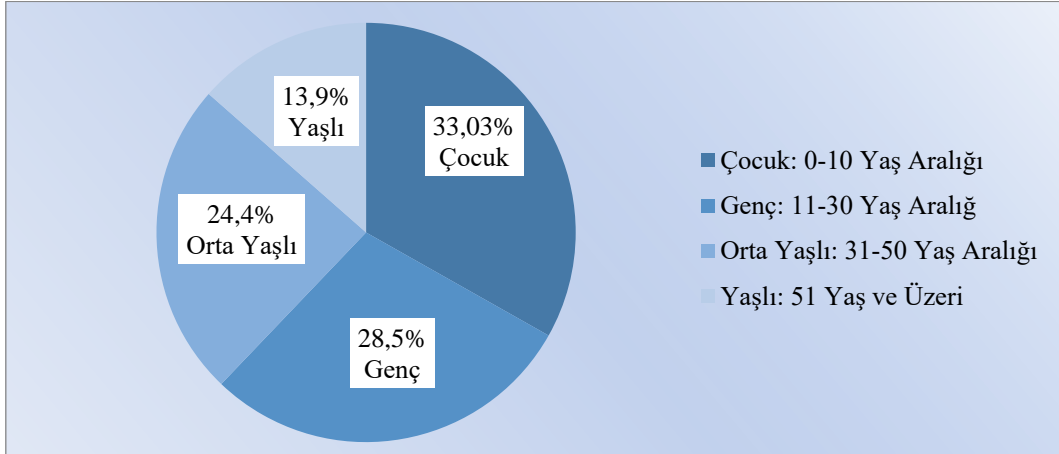
¹³ Hane sayısı 81, numarası 194 olan kişi 'Ak sakallı çiftçi İsmail veledi Mustafa sinn 93'. BOA, NFS. d., Nr. 03338, 7.

üzerinde olan insanların yaşlı olarak değerlendirilmesi daha uygundur (Muşmal ve Özçelik, 2020: 112). Bu ortalamalardan yola çıkarak 0-10 yaş grubu çocuk, 11-30 yaş grubu genç, 30-50 yaş grubu orta yaşlı, 50 ve üzerindeki ise yaşlı olarak kabul edilmiştir.

Grafik 1: Kurucaova'daki Erkek Nüfusun Yaş Aralığı, 1835.

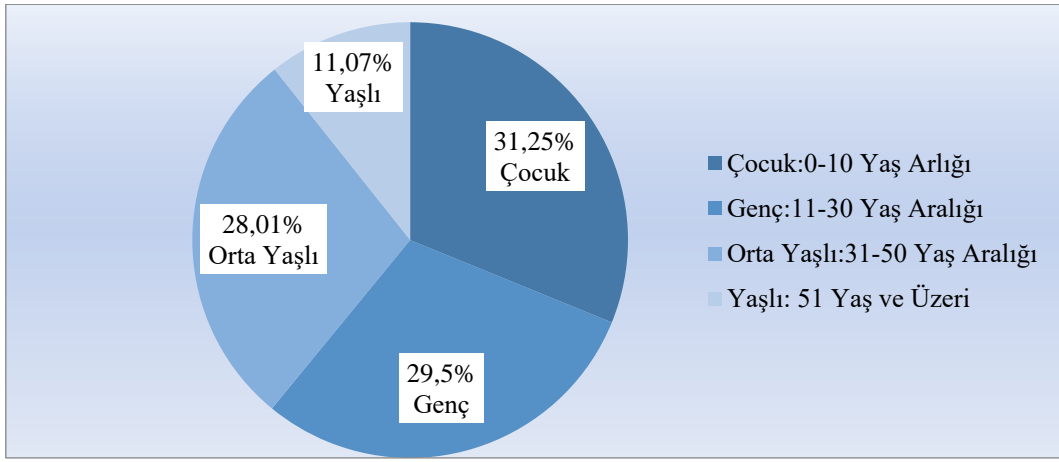
Verilen bilgiler ışığında grafik 1’de görüldüğü gibi 1835 yılında Kurucaova’da çocukların (0-10) oranı %34,02, gençlerin (11-30) oranı %31,94, orta yaşlıların (31-50) oranı %22,08 ve yaşlıların (51-100) oranı %11,94 olarak ortaya çıkmaktadır. Kurucaova’da 1835 yılında 25,2’lik ortalama yaşın yaklaşık %65’ini çocukların ve gençlerin oluşturduğu görülmektedir.

Grafik 2: Kurucaova'daki Erkek Nüfusun Yaş Aralığı, 1838.

Grafik 2’de görüldüğü gibi 1838 yılına ait nüfus sayımına bakıldığında ise çocukların (0-10) oranı %33,03, gençlerin (11-30) oranı %28,5, orta yaşlıların (32-50) oranı %24,4 ve yaşlıların (51-100) oranı %13,9 olarak tespit edilmiştir. Bu yıllarda 26,7’lik yaş ortalamasının %61’ini çocuk ve genç nüfus oluşturmaktadır.

1840 yılında yapılan nüfus sayımına göre çocuk (0-10) oranı %31,25, genç (11-30) oranı %29,5, orta yaşlı (31-50) oranı %28,1 ve yaşlı (51-100) oranı %11,07 olarak tespit edilmiştir. 1840 yılında yapılan bu nüfus sayımında bölgedeki kişilerin yaş ortalaması ise 26,2’dir. Nüfusun yaklaşık %60’ini çocuk ve genç nüfusun oluşturduğu görülür.

Grafik 3: Kurucaova'daki Erkek Nüfusun Yaş Aralığı, 1840.

1835, 1838 ve 1840 yıllarında yapılan nüfus sayımlarında 26,03'lük yaş ortalamasının yaklaşık %62'sini çocukların ve gençlerin oluşturmuş olması, Kurucaova'nın genç ve dinamik bir nüfusa sahip olduğunu göstermektedir. Ayrıca 0-10 yaş grubunun %34,02'lik bir dilimde yer alması doğum oranlarının nispeten yüksek olduğu, 51-100 yaş grubunun %11,94'lük bir dilime sahip olması ise erken yaşta ölümlerin mevcut olduğunu göstermektedir.

1.3. Aile Yapısı ve Çocuk Sayısı

Nüfus defterlerinde kaydedilen her hanenin birer aile olduğu düşünüldüğü söylenebilir. Bu hanelerde yaşayan evli veya bütün bekâr erkekler sıra numarası verilerek kaydedildiğinden nüfus defterlerindeki veriler sayesinde bir yerleşim biriminde yaşayan ailelerin geniş ya da çekirdek aile özelliklerinden hangisini taşıdıklarına ve bunların yerleşim birimlerindeki oranlarına ulaşılabilmektedir. Bu veriler ışığında Kurucaova halkının aile yapısını ve çocuk sayısının oranlarını öğrenmekte ve bu verilerden yola çıkarak Türk aile yapısının yansımaları hakkında bir tahmin yürütmek mümkün olabilmektedir. (Muşmal ve Özçelik, 2020: 113).

1835, 1838 ve 1840 yıllarında yapılan nüfus sayımlarında hane reisinin çatısı altında oğlu, kardeşi, kardeşinin oğlu, torunu, oğulluğu, damadı gibi akrabalık ilişkileri bulunan kişiler kaydedilmiştir. Defterde hane reisinin oğlu olarak kaydedilenlerin evli olup olmadıklarına dair herhangi bir bilgiye rastlanılmamıştır. Ancak nüfus defterlerinde hane reisinin oğlu olarak kaydedilenleri çekirdek ailenin bir üyesi olarak görmek mümkündür (Muşmal ve Şahinkaya, 2014: 252). Bunların dışında kalan hane reisinin kardeşi, kardeşinin oğlu, torunu, damadı ve oğulluğu olarak kaydedilen haneler geniş aile olarak değerlendirilmiştir (Muşmal ve Şahinkaya, 2015: 490).

1835 tarihli nüfus defterlerini incelediğimizde Kurucaova'da 153 hane reisi çatısı altında; 128 kişi oğul, 45 kişi kardeş, 2 kişi kardeş oğlu ve 7 kişi torun olarak kaydedilmiştir. 1838 yılındaki nüfus defterinde 148 hane reisi çatısı altında; 136 kişi oğul, 39 kişi kardeş, 8 kişi torun, 3 kişi sabi, 2 kişi yetim, 1 kişi oğulluğu olarak kaydedilmiştir. 1840 yılına kayıtlı nüfus defterinde ise 169 hane reisi çatısı altında; 146 kişi oğul, 32 kişi kardeş, 4 kişi kardeş oğlu, 4 kişi torun, 1 kişi damat olmak üzere kayıt altına alınmıştır. 1835, 1838 ve 1840 yıllarına genel olarak baktığımızda sadece 1840'daki sayımlarda damat olarak kaydedilmiş bir kişiye rastlamaktayız.

Kurucaova'da bulunan oğul sayısını toplam hane sayısına bölünmesiyle elde edilen sonuç bize hane başına düşen ortalama erkek çocuk sayısını verir. 1835 yılında hane başına düşen ortalama erkek çocuk sayısı 0,84, ortalama hane başına düşen çocuk sayısı 1,68 yani yaklaşık 2 olarak bulunmaktadır. Ayrıca 153 hane reisinin 54'ünün hanesinde oğul dışında kardeşi, kardeşinin oğlu, torunu gibi akrabalık bağı bulunan diğer kişiler de kaydedilmiştir. 1838'de hane başına düşen ortalama erkek çocuk sayısının 0,91, hane başına düşen ortama çocuk sayısının 1,82 yani yaklaşık 2 olduğu söylenebilir. 148 hane reisinin 53'ünün hanesinde

oğlu dışında kardeş, torun, sabi, yetim ve oğulluğu gibi akrabalık bağı bulunan diğer üyeler yer almaktadır. 1840 yılında ise hane başına düşen erkek çocuk sayısının 0,86, hane başına düşen çocuk sayısının ise 1,72 yani yaklaşık 2 olduğunu söyleyebiliriz. 169 hane reisinin 41'inin hanesinde oğlu dışında kardeşi, kardeşinin oğlu, torunu ve damadı olarak kaydedilmiş hane üyeleri yer almaktadır. Genel olarak 1835, 1838 ve 1840 yıllarında hane başına düşen çocuk sayısının yaklaşık 2 olduğu görülmektedir.

Neticede nüfus sayımlarından yola çıkarak XIX. yüzyılın ortalarında Kurucaova halkının 1835 yılında %35,29'unun geniş aile, %64,71'inin çekirdek aile, 1838'de %35,81'inin geniş aile, %64,19'unun çekirdek aile, 1840 yılında %24,26'sının geniş aile, %75,74'ünün ise çekirdek aile tipinde olduğu söylenebilir. Genel itibarıyla 1835, 1838 ve 1840 yıllarında geniş aile tiplerinin ortalaması %31,7, çekirdek aile tipinin ortalaması ise %68,21 olduğu görülmektedir. Bu verilerden yola çıkarak Kurucaova köyünün geleneksel Türk aile yapısının bir örneğini oluşturduğunu ahalinin çoğunluğunun 3 çocuk ve anne-baba olmak üzere çekirdek aile modelinde olduğu sonucuna varılmaktadır.

2. Şahısların Tipolojisi, İsimleri ve Lakapları

2.1. Tipoloji

XIX. yüzyılın ortalarında kişiler soyadlarına sahip olmadığından kişilerin bilgileri birbirlerine karışmaması amacıyla şahıslar defterlere eşkâlleriyle birlikte kaydedilmiş ve kayıt altına alınan yetişkin erkeklerin boy, sakal ve bıyık özellikleri tanımlanmıştır. Şahısların boyları; kısa, orta ve uzun olarak, sakalları kumral, kara, kır, ak, köse, kara köse ve şâbb-ı emred¹⁴ olarak betimlenmiştir. Defterlere kaydedilen şahsın eğer sakalı yok ise bıyığı kara, kumral, sarı ve ter gibi sıfatlarla kaydedilmiştir. (Muşmal ve Şahinkaya, 2016: 337). Kurucaova'ya ait 1835 yılına ait nüfus defterinde kayıtlı 335 kişiden 200'ünün boy bilgisi verilmiştir. Bu kişilerden 4'ü (%2) kısa boylu, 132'si (%66), orta boylu, 64'ü ise (%32) uzun boyludur.¹⁵

Tablo 1: Kurucaova'daki Erkek Nüfusun Boy Özellikleri, 1835.

Boy Özellikleri	Erkek Sayısı	Yüzde
Kısa Boylu	4	%2
Orta Boylu	132	%66
Uzun Boylu	64	%32
Toplam	200	100

1838 yılında Kurucaova'ya ait nüfus defterinde şahısların boyları hakkında bir bilgi kaydedilmemiş, şahısların eşkâli olarak sakal ve bıyıkları verilmiştir. Ancak 1840 yılında Kurucaova'da kayıtlı olan 352 kişiden 192'sinin boy bilgisi mevcuttur. 192 kişiden kısa boylu olarak kayıt altına alınan kimse olmamakla birlikte 154'ünün (%80,90) orta boylu, 38'inin (%19,79) uzun boylu olduğu anlaşılmaktadır.¹⁶

Tablo 2: Kurucaova'da Erkek Nüfusun Boy Özellikleri, 1840.

Boy özellikleri	Erkek sayısı	Yüzde
Orta Boylu	154	%80,20
Uzun Boylu	38	%19,80
Toplam	192	100

¹⁴ Henüz sakalı, bıyığı çıkmamış olan genç: Devellioğlu, 2018: 1439.

¹⁵ 1835 tarihlerinde Kurucaova'ya kayıtlı erkek nüfusun boy özellikleri için bk. Tablo 1.

¹⁶ 1840 yılında Kurucaova'ya kayıtlı erkek nüfusun boy özellikleri için bk. Tablo 2.

Yukarıdaki ele alınan verilerden yola çıkarak 1835, 1838 ve 1840 yıllarında Kurucaova'da nüfusa kayıtlı erkeklerin boy oranlarına bakıldığında %2'lik oranın kısa boylu, %73,1'lik kısmının orta boylu ve %25,9'luk kısmını ise uzun boylu olduğu görülmektedir. Buradan hareketle Kurucaova'da 1835 ve 1840 yılları arasında genel olarak halkın çoğunluğunun orta boylu olduğu sonucuna ulaşılabılır. Civar kazalara bakıldığında Beyşehir kazasının genelinin %88,5'i orta boylu olup, uzun boylu olanlar %7,6, kısa boylular ise %3,9 oranındadır (Muşmal ve Şahinkaya, 2015: 492).

1835 yılında Kurucaova'ya kayıtlı 335 kişiden 119'unun sakal, 99'unun bıyık olmak üzere toplam 218 kişinin sakal ve bıyık bilgisi verilmiştir.¹⁷ 11- 20 yaş arası gençler genellikle ter bıyık ve şâbb-ı emred olarak kaydedilmiştir. Bu şekilde kayıtlı 15'i ter bıyıklı, 20'si şâbb-ı emred olmak üzere toplam 35 kişi bulunmaktadır. Ayrıca yaşları 20'den büyük olan 7 kişi de şâbb-ı emred olarak kaydedilmiştir. Sakal ve bıyık eşkâli verilen kişiler ise genellikle 20 yaş ve üzeri erkeklerdir. Buna göre sakalı belirtilen şahısların %42,01'i kara, %18,48'i kır, %15,96 kumral, %11,76 ak, %8,40 sarı, %1,68 köse, %0,84'ü kara köse ve %0,84'ü taze sakallı olarak kaydedilmiştir. Bıyığı belirtilen şahısların ise %35,35'i ter, %17,17 kumral, %12,12 kara, %8,09 sarı bıyıklı olarak kaydedilmiştir.

Tablo 3: Kurucaova'daki Erkek Nüfusun Sakal ve Bıyık Özellikleri, 1835.

Sakal	Kişi Sayısı	Yüzde	Bıyık	Kişi sayısı	Yüzde
Kara Sakallı	50	%42,04	Ter Bıyıklı	35	%35,35
Kır Sakallı	22	%18,48	Şâbb-ı Emred	27	%27,27
Kumral Sakallı	19	%15,96	Kumral Bıyıklı	17	%17,17
Ak Sakallı	14	%11,76	Kara Bıyıklı	12	%12,12
Sarı Sakallı	10	%8,40	Sarı Bıyıklı	8	%08,09
Köse Sakallı	2	%1,68	Toplam	99	100
Karaköse Sakallı	1	%0,84			
Taze Sakallı	1	%0,84			
Toplam	119	100			

1838 yılında yapılmış nüfus sayımlarına bakıldığında Kurucaova'da kayıtlı 343 şahıstan 130'unun sakal, 85'inin bıyık olmak üzere toplam 215 kişinin sakal ve bıyık bilgisi verilmiştir.¹⁸ Yukarıda değindiğimiz gibi 0-10 yaş arası çocukların doğal olarak sakal ve bıyık bilgisine rastlanmamakla birlikte, 11-20 yaş arası gençlerin ise 2'si ter bıyıklı, 27'si ise şâbb-ı emred olarak kaydedilmiştir. Sakalı belirtilenlerin %40,76'sı kara, %21,53 kır, %16,95'i kumral, %12,30 ak, %8,46'sı sarı sakallı olarak nitelendirilmiştir. Bıyığı belirtilenlerin %23,55'i ter, %22,35'i kara, %16,47'isi kumral, %3,52'isi sarı ve %2,35'i kır bıyıklı olarak nitelendirilmiştir.

Tablo 4: Kurucaova'daki Erkek Nüfusun Sakal ve Bıyık Özellikleri, 1838.

Sakal	Kişi Sayısı	Yüzde	Bıyık	Kişi Sayısı	Yüzde
Kara Sakallı	53	%40,76	Şâbb-ı Emred	27	%31,76
Kır Sakallı	28	%21,53	Ter Bıyıklı	20	%23,55
Kumral Sakallı	22	%16,95	Kara Bıyıklı	19	%22,35
Sarı Sakallı	11	%8,46	Kumral Bıyıklı	14	%16,47
Ak Sakallı	16	%12,30	Sarı Bıyıklı	3	%3,52
Toplam	130	100	Kır Bıyıklı	2	%2,35
			Toplam	85	100

¹⁷ 1835 yılında Kurucaova'ya kayıtlı erkek nüfusun boy özellikleri için bk. Tablo 3.

¹⁸ 1838 yılında Kurucaova'ya kayıtlı erkek nüfusun boy özellikleri için bk. Tablo 4.

1840 yılında Kurucaova’da nüfusa kayıtlı olan 352 kişiden 147’sinin sakal, 93’ünün bıyık olmak üzere toplam 240 kişinin sakal ve bıyık bilgileri belirtilmiştir.¹⁹ Diğer nüfus sayımlarında da değindiğimiz gibi 0-10 yaş arası çocukların doğal olarak sakal ve bıyık özelliklerine yer verilmezken, 11-20 yaş arası gençlerin 53’ü şâbb-ı emred ve 3’ü ter bıyıklı olarak kaydedilmiştir. Sakalı belirtilen %57,15’i kumral, %22,45’i kara, %10,88’i kır ve %9,52’sü aksakallı olarak nitelendirilmiştir. Bıyığı belirtilen %17,20’si kumral, %12,90’ı kara ve %12,90’ı ter bıyıklı olarak nitelendirilmiştir.

Tablo 5: Kurucaova’daki Erkek Nüfusun Sakal ve Bıyık Özellikleri, 1840.

Sakal	Kişi Sayısı	Yüzde	Bıyık	Kişi Sayısı	Yüzde
Kumral Sakallı	84	%57,15	Şâbb-ı Emred	53	%57
Kara Sakallı	33	%22,45	Kumral Bıyıklı	16	%17,20
Kır Sakallı	16	%10,88	Kara Bıyıklı	12	%12,90
Ak Sakallı	14	%9,52	Ter Bıyıklı	12	%12,90
Toplam	147	100	Toplam	93	100

Genel olarak 1835, 1838 ve 1840 yıllarında nüfusa kaydedilen kişilerin ortalama %35,08’i kara sakallı olarak en yüksek orana sahip olurken, en düşük oran %0,84 ile taze ve kara köse sakallı olarak tespit edilmektedir. 1835, 1838 ve 1840 yıllarında nüfusa kayıtlı kişilerden ortalama %38,67’i şâbb-ı emred olarak en yüksek paya sahip olurken, en düşük paya %2,35 ile kır bıyıklı kişilerin sahip olduğu görülmektedir. Bu verilerden hareketle Kurucaova köyünde hâkim tipolojinin orta boylu, kara ve kumral sakallı olduğu söylenebilir.

2.2. Lakaplar ve Unvanlar

Nüfus defterlerine kayıt edilen kişileri birbirinden ayırmak için çeşitli lakap ve unvanlar kullanılmıştır. Günümüzde hâlâ küçük yerleşim alanlarında bir gelenek olarak kalan lakap ve unvanlar soyadların dışında belirleyici olarak kullanılmaktadır. Osmanlı toplumunda iki tür lakap kullanma şekli vardır; birincisi nesilden nesile aktararak süregelen sülale adları iken ikincisi de kişilerin kendine has olan özelliklerinden (hastalık, engel durumu, tip, meslek veya memleket vs.) yola çıkarak kullanılan lakaplardır (Muşmal ve Şahinkaya, 2015: 493). Genellikle ikinci türden hareketle şahısların herhangi bir özelliği lakap olarak kullanılmış, bu durum bazen takip eden kuşaklar tarafından kullanılırken çoğu zaman da kişinin ölümüyle sona erdiği tespit edilmiştir (Yılmaz, 2012: 97). Kurucaova’ya ait nüfus defterlerinde yukarıda değindiğimiz her iki türden lakapların da varlığı söz konusudur.

İncelenen defterlere göre 1835 yılında Kurucaova halkının sahip olduğu sülale lakapları şunlardır: *Abacıoğlu, Abdulhalimoğlu, Abdulkadiroğlu, Akoğlu, Alaşanoğlu, Aslanoğlu, Bedeloğlu, Bekiroğlu, Cennetoğlu, Cinalioğlu, Curacıoğlu, Çilhüseyinoğlu, Çilismailoğlu, Çivicioğlu, Çomakoğlu, Çöbcüoğlu, Doğayoğlu, Duralioğlu, Ecevitoğlu, Eğrioğlu, Gönyeoğlu, Habiboğlu, Hacıoğlu, Hafizoğlu, Halilismailoğlu, Haliloğlu, Hamzaoğlu, Himmetoğlu, İbişoğlu, İlyasoğlu, İmamoğlu, İsa oğlu, İyiyusufoğlu, Kabamusaoğlu, Kaçaroğlu, Kalaycıoğlu, Kellecioğlu, Kerimoğlu, Ketüsümoğlu, Kırmusaoğlu, Kocabaşoğlu, Kocaoğlu, Kökcüoğlu, Kulosmanoğlu, Kürtoğlu, Macuroğlu, Mehdi oğlu, Memişoğlu, Mucukoğlu, Muşmal oğlu, Ömeroğlu, Talaşoğlu, Tataroğlu, Terlemezoğlu, Tinacıoğlu, Tinasoğlu, Tiryakioğlu, Veli oğlu, Yağcıoğlu, Yusuf oğlu.*

1835 yılına ait nüfus defterinde bazı kişilerin unvanlarına da yer verilmiştir. Kaydedilen bu unvanlar arasında “efendi, hoca, hacı ve molla” gibi kişilerin sosyal statüleri hakkında bilgiye ulaşabileceğimiz ifadeler bulunmaktadır. Buna göre 1835 yılındaki defterde Kurucaova’da 6 adet “molla”, 2 kişi “hacı” ve 1 kişi de “efendi” olarak kayıtlı olup sosyal statü açısından tariflilerin oranı yaklaşık %2,76’dır. 1838 yılına kayıtlı olan Nüfus defterlerinde Kurucaova halkının sahip olduğu sülale lakaplarının

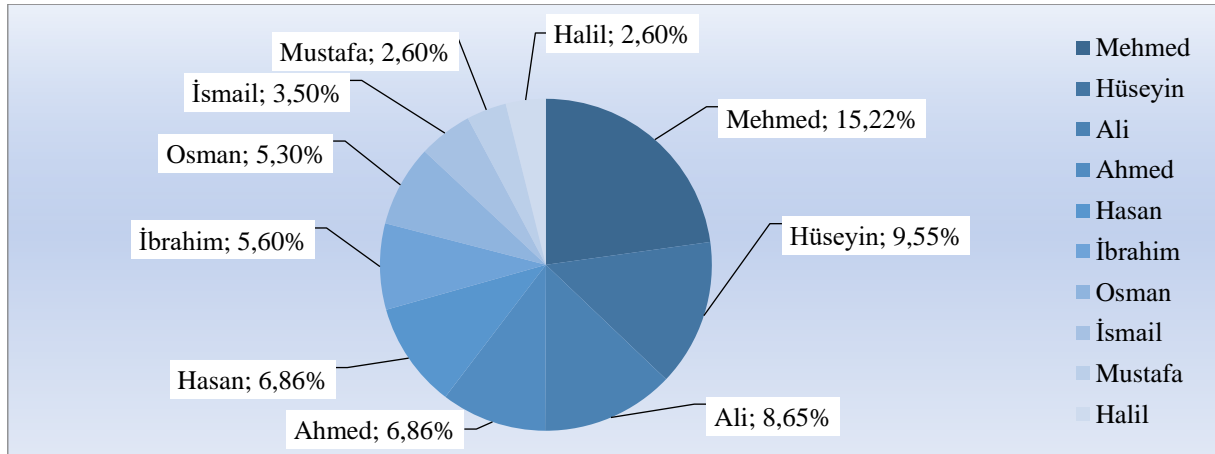
¹⁹ 1840 yılında Kurucaova’ya kayıtlı erkek nüfusun boy özellikleri için bk. Tablo 5.

sadece 6'sına ulaşılabilmiştir. Bunlar; Hacıoğlu, İlyasoğlu, Kocabaşoğlu, Memişoğlu, Velioglu ve Yusufoglu'dur. Bu yılda sosyal statü açısından tariflilerin oranı yaklaşık %0,58'dir.²⁰

1840 yılında defterde kayıtlı sülale lakapları şunlardır: *Abidoğlu, Akçioğlu, Alioğlu, Aslanoğlu, Bedeloğlu, Bekirbeğoğlu, Canlioğlu, Çınaroğlu, Çökçüoğlu, Doğayoğlu, Duralioğlu, Ecevitoglu, Eğriosmanoğlu, Eğrialioğlu, Elçiyusufoglu, Habiboğlu, Hacıoğlu, Halilismailoğlu, Halilmusaoğlu, Hamzaoğlu, Himmetoğlu, İmamoğlu, İsaoglu, İsmailoğlu, Kadiroğlu, Karaömeroğlu, Karabekiroğlu, Karacabaşoğlu, Karacaoğlu, Karaoğlu, Kelhasanoğlu, Kerimoğlu, Kılcaoğlu, Kırmusaoğlu, Kiziroğlu, Kocabaşoğlu, Kocaoğlu, Kolçakoğlu, Kulosmanoğlu, Kürtahmetoğlu, Macaroğlu, Mamaoğlu, Memişoğlu, Mucukoğlu, Muşmaloğlu, Ölimusaoğlu, Salihoğlu, Sarılioğlu, Subutayoğlu, Şaşıoğlu, Terlemezoğlu, Tinasoğlu, Uçukoğlu, Yağcıoğlu, Yusufoglu.* Ayrıca "Mehmet Paşa, Mülazım, Kocabaş, Karafırak, Körtalaş ve Sarıçoban" olmak üzere kaydedilmiş bazı kişiler ile üç kişi de "efendi" ve iki kişide "molla" kaydı bulunmaktadır. Nüfus sayımlarına genel olarak incelediğimizde en çok rastlanan sülale lakabının Ecevitoglu olduğu, daha sonra sırasıyla; İmamoğlu, Yusufoglu ve Bedeloğlu lakaplarının yoğun bulunduğu anlaşılmaktadır.

2.3. Şahıs İsimleri

Nüfus defterlerinde şahısın lakabı, eşkâli ve baba adından sonra ismi kaydedilmiştir. Kaydedilen şahısların "*filan oğlu filan*" şeklinde yazıldığı görülmektedir (Bozkurt, 2003: 60). Buradaki değerlendirmelerde baba isimleri dikkate alınmayıp yalnızca hayatta olduğu bilinen kişiler ele alınmıştır. Nüfusa kayıtlı olan şahıs isimlerinin bir kısmı çok kullanırken, bir kısmının ise daha az kullanıldığı bilinmektedir. 1835 yılında Kurucaova'da kayıtlı 335 erkek nüfusta 45, 1838 yılındaki nüfus defterinde 337 erkek nüfusta 49, 1840 yılındaki nüfus defterine kayıtlı 352 erkek nüfusta 45 farklı ismin kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu üç defteri genel olarak incelediğimizde toplam 58 farklı ismin kullanıldığını görülmektedir. Beyşehir'de 6.480 erkeğin isimleri üzerinde yapılan incelemelerde 120 ayrı erkek ismi, (Muşmal ve Şahinkaya, 2015: 494) Derbent'te ise 662 erkekten 59 farklı ismin kullanıldığı tespit edilmiştir (Muşmal ve Özçelik, 2020: 116).

Grafik 4: Nüfus Defterlerine Göre Kurucaova'da En Yaygın Kullanılan 10 İsim, 1835.

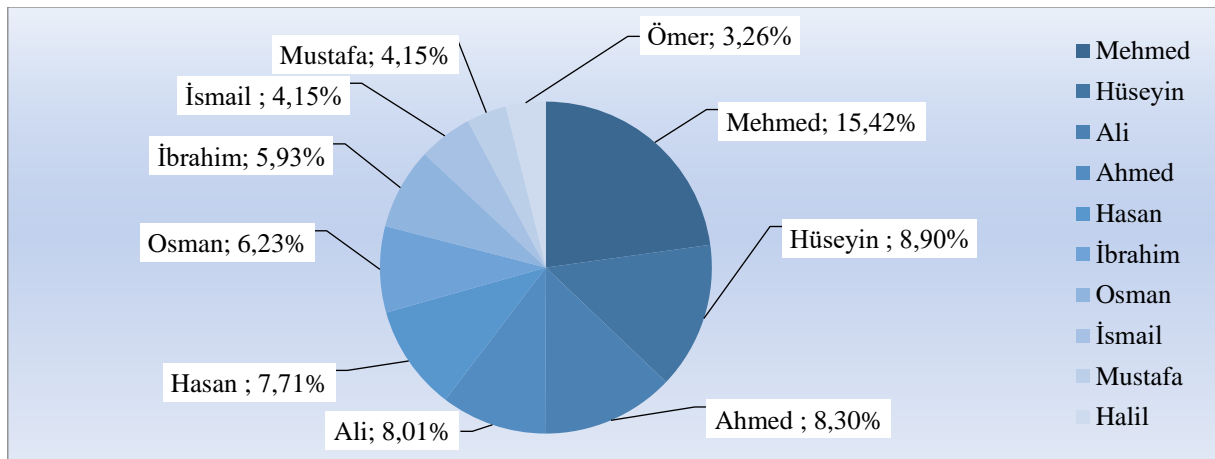
Farklı yıllarda Kurucaova'ya ait nüfus defterlerinde yer alan isimlerin oranlarına baktığımızda; 1835 yılında Kurucaova'da bulunan 335 erkekten 51'inin (%15,22) isminin Mehmed olduğu görülmektedir. Bu durumda neredeyse her 7 erkekten birinin ismi Mehmed'tir. Diğer taraftan erkeklerin %9,55'i (32 kişi)

²⁰ Meslekî zümre itibarıyla, din adamları Molla gibi dinî tabirlerle anılmış, Müslümanlardan hac görevini yerine getirenler Hacı şeklinde tanımlanmış ve Talebe-i Ulum'dan olanlar, yani öğrenim hayatı devam eden kimseler için de lakap kullanılmayarak, isimlerinin sonuna, yalnız Latince'den Türkçe'ye geçen Efendi kelimesinin eklenmiş olması halk arasındaki saygınlıklarını güçlendirmiştir (Menekşe, 2017: 317).

Hüseyin, %8,65'i (29 kişi) Ali ve % 6,86'sı (23'er kişi) Ahmed ve Hasan olarak tespit edilmiştir. Buradan hareketle XIX. yüzyılın ortalarında Kurucaova'da kayıtlı her 10 erkekten birinin adı Hüseyin, her 11 erkekten birinin adı Ali ve her 14 erkekten birinin adı Ahmed veya Hasan'dır. Nüfusa kayıtlı diğer isimlere bakılacak olursa; erkeklerin %5,6'sı (19 kişi) İbrahim, %5,3'ü (18 kişi) Osman, %3,5'i (12 kişi) İsmail, %2,6'sı (9 kişi) Halil, Mustafa, Musa ve Memiş, %2,3'ü (8'er kişi) Ömer, %2,08'i (7 kişi) ise Bekir olarak tespit edilmiştir²¹.

Ayrıca nüfus defterine kayıtlı 153 hane reisinden %12,41'ini (19 kişi) Mehmed, % 9,15'ini (14 kişi) Hüseyin ve Ali, % 8,49 (13 kişi) Hasan, %6,53'ünü (10 kişi) Ahmed, %3,92'si (6 kişi) Mustafa, %2,61'ini (4 kişi) Halil ve Bekir isimli kişiler oluşturmaktadır.²²

Kurucaova'ya ait 1838 yılındaki nüfus defterinde kayıtlı 337 erkekten 52'sinin ismi Mehmed (%15,42) iken 30'unun ismi (%8,90) Hüseyin'dir.

Grafik 5: Nüfus Defterlerine Göre Kurucaova'da En Yaygın Kullanılan 10 İsim, 1838.

Erkeklerin %8,30'u (28 kişi) Ahmed, %8,01'i (27 kişi) Ali, %7,71'i (26 kişi) Hasan, %6,23'ü (21 kişi) Osman, %5,93'ü (20 kişi) İbrahim, %4,15'i (14'er kişi) İsmail ve Mustafa, %3,26'sı (11 kişi) Ömer ve %2,96'sı (10 kişi) Halil olarak tespit edilmiştir. Bu da yaklaşık nüfusa kayıtlı erkeklerden her 12'sinden birinin adının Ahmed, Mehmed ve Ali, her 13 kişiden birinin adının Hasan ve Hüseyin, her 16 kişiden birinin adının Osman ve İbrahim, her 24 kişiden birinin adının İsmail ve Mustafa, her 30 kişiden birinin adının Ömer olduğunu gösterir.²³ Ayrıca nüfus defterine kayıtlı 148 hane reisinin %10,13'ü (15 kişi) Ali ve %10,13'si Mehmed, (15 kişi) %9,45'i (14 kişi) Hüseyin, %8,78'i (13 kişi) Ahmed, %7,43'ü (11 kişi) Hasan, %5,40'ı (8 kişi) Mustafa, olarak tespit edilmiştir.²⁴

1840 yılına ait nüfus defteri incelendiğinde ise Kurucaova'da nüfusa kayıtlı 352 erkekten 61'i (%17,32) Mehmed'tir. Bu da yaklaşık 6 kişiden birinin isminin Mehmed olduğunu gösterir. Yine erkeklerden %10,51'i (37 kişi) Ali, %8,23'ü (29 kişi) Hüseyin, %7,6'sı (27'şer kişi) Hasan ve Ahmed, %6,25'i (22 kişi) Osman, %4,82'si (17 kişi) İbrahim, %3,97'si (14 kişi) İsmail, %3,40'ı (12 kişi) Mustafa,

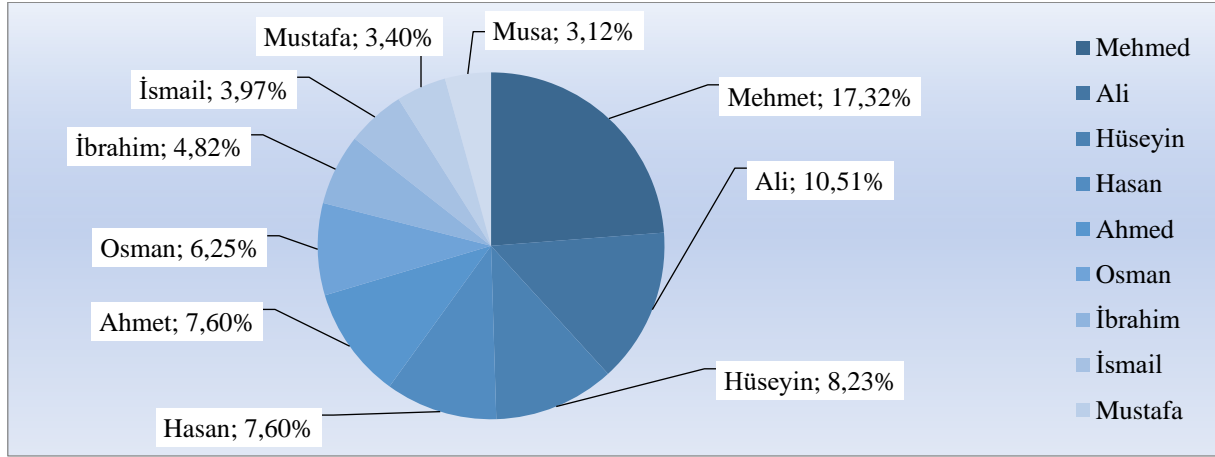
²¹ 1835 yılına ait nüfus defterine kayıtlı; 5 kişinin adı; Süleyman, Veli, 4 kişinin adı; Abdullah, Mahmud, Eyüb, Ramazan, 3 kişinin adı; Yusuf, 2 kişinin adı; Abdülkadir, Abdülkerim, Bayram, Durmuş, Himmet, İlyas, Mümin ve birer kişide ise; Durali, Hasan Ali, Kasım, Kerim, Ketüsüm, Mehmed Ali, Mehmed Emin, Muharrem, Naim, Nebi, Nurullah, Salih, Seyyid Ali, Şaban, Veysel, Yakub olarak sıralanabilir.

²² 1835 yılında Kurucaova Köyündeki erkeklerin kullandıkları en yaygın şahıs isimleri için bk. Grafik 4.

²³ 1838 yılında nüfusa kayıtlı erkeklerden 8'inin ismi Musa ve Memiş, 6'sının ismi Süleyman ve Bekir, 5'inin ismi Eyüb, Mahmud ve Veli, 3'ünün ismi Abdullah, Durmuş, Yusuf ve Abdülmümin, 2'sinin ismi Abdülkadir, Himmet, İlyas, Kerim ve Abdurrahman, her birinin ismi Abdülkerim, Bayram, Bayram Ali, Kasım, Recep, Ebubekir, Mümin, Naim, Nurullah, Ramazan, Salih, Seyyid Ali, Şaban, Veysel, Yakub, Emin ve Raşid olarak tespit edilmiştir.

²⁴ 1838 yılında Kurucaova Köyündeki erkeklerin kullandıkları en yaygın şahıs isimleri için bk. Grafik 5.

%3,12'si (11'er kişi) Musa ve Halil olduğu tespit edilmiştir.²⁵ Ayrıca nüfus defterine kayıtlı 169 hane reisinin %13,01'inin (22 kişi) Mehmed, %11,83'ünün (20 kişi) Ali, %8,87'sinin (15 kişi) Ali, %8,28'inin (14 kişi) Ahmed ve Hasan, %3,55'inin (6 kişi) Mustafa ve Bekir, %2,36'sının (4 kişi) Halil ismi olduğu tespit edilmiştir.²⁶

Grafik 6: Nüfus Defterlerine Göre Kurucaova'da En Yaygın Kullanılan 10 İsim, 1840.

Genel olarak 1835, 1838 ve 1840 yıllarında yapılan nüfus sayımları incelendiğinde; bu yıllarda en çok kullanılan erkek isimlerinin Mehmed ve Hüseyin olduğu görülmektedir. Bu isimlerden sonra en çok kullanılan isimlerin ise Ahmed ve Ali olduğu tespit edilmektedir. Özellikle İslamiyet'in bir göstergesi olarak Türkler peygamberlerine duydukları saygı ve sevgiden hareketle, Muhammed yerine yaygın olarak Mehmed ismini kullanmışlardır (Kurt, 1995: 613). Bu yıllar arasında Hüseyin, Hasan ve Ali isimlerinin yaygın olarak kullanılması da dikkat çekmektedir. Bu durumda yine aynı şekilde Hz. Peygamber sevgisinden kaynaklı olarak Hz. Muhammed'in damadı olan Hz. Ali ve torunları olan Hasan, Hüseyin isimlerinin de yaygın olarak kullanıldığı anlaşılmaktadır (Muşmal ve Özçelik, 2020: 116). 1835, 1838 ve 1840 yıllardaki nüfus defterlerinden yola çıkarak bu dönemlerde Kurucaova halkı arasında Ehl-i Beyt'in isimlerin sıkça kullanıldığı söylenebilir.

3. Sosyal ve Mesleki Yapı

3.1. Meslekî Yapı

Osmanlı Devleti'nde en yaygın ve en önemli meslek grubu tarımla ilgili mesleklerdir. Bu nedenle Osmanlı toplumunun en önemli geçim kaynağı çiftçiliktir. Halkın bir kısmı kendi aile reisinden kalma toprakları işletirken, bir kısmı ise devletin arazisinde tarım yapmaktaydı. Osmanlı Devleti tarım yapan çiftçiye hem gelir sağlamak için hem de üretimin verimliliğini sürdürebilmesi için büyük oranda yardım etmekteydi (Güran, 1987: 270). Fakat Osmanlı toplumunda tarımsal üretimden sağlanan gelirlerin asgari geçim seviyesini karşılayacak ölçüde olmadığı durumlarda aileler çiftçilik dışında yan faaliyetlerden ek gelir elde etmeye yöneliyordu (Güran, 1987: 271). XIX. yüzyılın ortalarında Kurucaova halkının mesleği büyük oranda çiftçilik olmakla birlikte bunu rençberlik²⁷ mesleğinin takip ettiği anlaşılmaktadır. Ayrıca az a olsa amele, işçi, çoban, değirmenci, demirci, mektep hocası, imam ve günlükçü gibi mesleklerin de bulunduğu görülmektedir.

²⁵ 1840 yılında nüfusa kayıtlı erkeklerden 6'sının ismi *Abdulah, Bekir ve Memiş*, 5'inin ismi *Veli*, 4'ünün ismi *Kerim, Mahmud ve Süleyman*, 3'ünün ismi *Durmuş, Eyüb, Mümin ve Yusuf*, 2'sinin ismi *Abdülkadir, İlyas ve Yakub*, her birinin ismi *Alibaz, Hasan Ali, Himmet, Mehmed Ali, Emin, Isa, Recep, Naim, Nebi, Nurullah, Şaban, Veysel, Abdurrahman ve Raşid* olarak tespit edilmiştir.

²⁶ 1840 yılında Kurucaova Köyündeki erkeklerin kullandıkları en yaygın şahıs isimleri için bk. Grafik 6.

²⁷ Rençber, [renc sıkıntı + ber çeken, sıkıntı çeken, meşakkatli, ağır işlerde çalışan], çiftçi: Devellioğlu, 2008: 1310.

1835 yılına ait nüfus defterlerinde 335 kişiden 125'inin (%37,31) meslek bilgisi verilirken, 1838 yılına ait nüfus defterinde ise 343 kişiden 140'ının (%40,81) meslek bilgisi verilmiştir. 1840 yılına ait nüfus defterine baktığımızda ise 352 kişiden 145'inin (%41,19) meslek bilgisine yer verilmiştir. Ancak asker veya talebe olarak kaydedilen kişiler gruba dâhil edilmemiştir. 1835 yılına kayıtlı defterde 200 (%59,70), 1838 yılına ait defterde 200 (%58,30), 1840 yılına kayıtlı defterde ise 199 kişinin (%56,53) meslek bilgilerine yer verilmemiştir. Meslek bilgisi verilmeyen şahıslar genellikle çocuk ve gençlerden oluşmaktadır. 1835 yılında Kurucaova'da mesleği belirtilen 125 kişinin 8 farklı meslek grubuna mensup olduğu anlaşılmaktadır.²⁸ Bunların 74'ü çiftçi, 43'ü rençber, 2'si çoban, 1'i demirci, 1'i değirmenci, 1'imam, 1'i muhtar-ı evvel ve 1'i de muhtar-ı sâni olarak kaydedilmiştir. Meslek bilgisi olmayanların sağlık ve engel durumu hakkında herhangi bir açıklamaya yer verilmemiştir.

Tablo 6: Kurucaova Halkının Meslekî Yapılanması, 1835.

Meslek Adı	Erkek Sayısı	Yüzde
Çiftçi	74	%59,2
Rençber	43	%34,4
Çoban	2	%1,6
Değirmenci	1	%0,8
Demirci	1	%0,8
İmam	1	%0,8
Mektep Hocası	1	%0,8
Muhtar	1	%0,8
Muhtar vekili	1	%0,8
Toplam	125	100

1838 yılına kayıtlı olan nüfus defterine bakıldığında mesleği belirtilen 140 kişiden 8'inin farklı meslek grubuyla meşgul oldukları görülmektedir.²⁹ Bunların 94'ü çiftçi, 39'u rençber, 2'si çoban, 1'i değirmenci, 1'i imam, 1'i kethüda şeklinde kaydedilmiştir. Ayrıca kaydedilen şahıslardan 1'i muhtar-ı evvel ve 1'i de muhtar-ı sânidir.

Tablo 7: Kurucaova Halkının Meslekî Yapılanması, 1838.

Meslek Adı	Erkek Sayısı	Yüzde
Çiftçi	94	%67,15
Rençber	39	%27,85
Çoban	2	%1,45
Değirmenci	1	%0,71
İmam	1	%0,71
Kethüda	1	%0,71
Muhtar	1	%0,71
Muhtar vekili	1	%0,71
Toplam	140	100

1840 yılındaki nüfus defteri incelendiğinde mesleği belirtilen 145 kişinin 8 farklı meslek grubuna mensup olduğu bilinmektedir.³⁰ Bunların 116'sı çiftçi, 18'i amele ve işçi, 3'ü rençber, 3'ü amele, 2'si günlükçü, 1'i çoban, 1'i imam ve 1'i de muhtar-ı sâni olarak kaydedilmiştir. Ayrıca rençber mesleğinin yerine kişilerin amele ve işçi olarak adlandırıldığı görülmüştür.

²⁸ 1835 yılına ait nüfus defterine göre Kurucaova'nın mesleki yapılanması için bk. Tablo 6.

²⁹ 1838 yılına ait nüfus defterine göre Kurucaova'nın meslekî yapılanması için bk. Tablo 7.

³⁰ 1840 yılına ait nüfus defterine göre Kurucaova'nın meslekî yapılanması için bk. Tablo 8.

Tablo 8: Kurucaova'nın Meslekî Yapılanması, 1840.

Meslek İsmi	Erkek Sayısı	Yüzde
Çiftçi	116	%80
Amele ve İşçi	18	%12,41
Amele	3	%2,06
Rençber	3	%2,06
Günlükçü	2	%1,37
Çoban	1	%0,70
İmam	1	%0,70
Muhtar vekili	1	%0,70
Toplam	145	100

Yukarıda verilen tablolardaki veriler incelendiğinde halkın geçim kaynağının %68,78 ile çiftçilik olduğu görülmektedir. Meslek sahibi kişilerden yaklaşık %98'si tarım ve hayvancılık ile ilgili mesleklere mensuptur. Kalan %2'lik kısımda ise imam, imam vekili, muhtar, muhtar vekili ve kethüda yer almaktadır.

3.2. Askerde Olanlar

Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılmasıyla Sultan II. Mahmud tarafından yeni bir ordu kurulmuştur. Asâkir-i Mansure-i Muhammediye adlı ordunun asker ihtiyacını karşılamak amacıyla halktan asker toplamaya başlanmıştır. Bozulan maliye ve yeni ordunun masrafları için harcanan miktar fazla olduğundan asker sayısı istenilen düzeye ulaşamamıştır. Bunun üzerine başka bir çözüm yolu aranarak redif askeri teşkilatı kurulmuştur (Çadırcı, 1963: 65-66).

1835, 1838 ve 1840 yıllarında nüfus defterlerinde bazı erkeklerin kayıtlarının hemen üzerinde çeşitli notlar düşülmüştür. Genellikle bu notlar 'Redif-i Mansure, Asâkir-i Mansure, Redif, Redif Topçu, Mansure ve Nefer şeklindedir. Ancak defterlerde kişilerin ne zaman askere gittiği, hangi orduya katıldığı ve kaç yıl askerde kalacağı hakkında bilgilere yer verilmemiştir. Kurucaova'da 1835 yılında yapılan nüfus sayımlarına göre 335 kişiden 17'si yani yaklaşık %5,07'si askerlik görevini yerine getirmektedir. Askerlik yapan 17 kişiden ise 3'ü Asâkir-i Mansure'de, 14'ü Redif-i Mansure'de olarak kaydedilmiştir. 1838 yılında Kurucaova nüfusuna kayıtlı olan 343 kişiden 22'si yani yaklaşık %6,41'i askerlik görevini ifa etmektedir. Bunlardan 13 kişi Redif, 6 kişi Mansurede, 2 kişi Redif Topçu ve 1 kişi ise Nefer olarak kaydedilmiştir. 1840 yılında ise nüfusa kayıtlı 352 kişiden 16'sı yani yaklaşık %4,54'ü askerlik görevini yapmaktadır. Askerde olan kişilerin 9'u Redif, 4'ü Mansurede, 2'si Redif-i Mansurede ve 1'i de Redif Topçu olarak kaydedilmiştir.

3.3. Tahsilde Olanlar

Kurucaova'ya ait nüfus defterlerinde tahsilde veya talebe olarak kaydedilenlerin hangi şehirde öğrenim gördüğü ve gidiş tarihleri hakkında bir bilgi yer almamaktadır. Ancak 1835 yılı defterlerinde bir kişinin Karaağaç'ta tahsilde olduğu kaydedilmiştir.³¹ Diğer taraftan 1838 yılında 3 kişi talebe-i ulûm, 1 kişi ise talebe olarak kaydedilmiştir.³² Ayrıca 1840 yılında yapılan nüfus sayımlarında ise bir kişinin talebe ve bir kişinin de talebe-i ulûm olarak kayıt altına alındığı görülmektedir.³³ Buradan yola çıkarak XIX. yüzyılın

³¹ 1835 yılında 35 haneli 79 numarası olan şahıs; 'diğer oğlu uzun boylu Molla Musa bin. Ebubekir tahsil-i ilm Karacağaç'da sinn 35' olarak kaydedilmiştir. BOA. NFS. d., Nr. 03322.

³² 1838 yılında 30 haneli 72 numarası olan şahıs; 'oğlu kumral sakallı Mehmed Efendi sinn 28 talebe-i ulûm', 36 haneli 87 numarası olan şahıs; 'oğlu kara sakallı Mehmed Efendi sinn 41 talebe-i ulûm', 36 haneli 88 numarası olan şahıs; 'diğeri kara sakallı Musa Efendi sinn 39 talebe-i ulûm', 34 haneli 71 numarası olan şahıs ise; 'oğlu şâbb-ı emred Molla İbrahim sinn 15' olarak kaydedilmiştir. BOA. NFS. d., Nr. 03338.

³³ 1840 yılında nüfusa kayıt edilirken tahsil-i ulûm olarak yazılan şahıslar: 72 haneli 164 numarası olan şahıs; 'Alioğlu orta boylu kumral sakallı talebe-i ulûm Ali sinn 32', bir değeri ise 111 haneli 246 numaralı 'Kılcaoğlu orta boylu şâbb-ı emred talebe-i ulûm Molla Hasan veledi Veli sinn 15' dir.

ortalarında, kırsal bir alanda şehir merkezinden oldukça uzak dağlık bir yerleşim olan Kurucaova’da öğrenim görenlerin sayısının düşük olduğu söylenebilir.

3.4. Engel Durumu Olanlar

XIX. yüzyılın ortalarında yapılan nüfus sayımlarının temel amacı vergi ve asker toplamak olduğundan defterlerde bu duruma uygun olmayan kişilerin kayıtlarına fiziksel olarak engel durumları ile ilgili notlar düşülmüştür (Muşmal, Şahinkaya, 2015: 499). Kurucaova’ya ait defterlerde kişilerin engel durumuna göre “total, a’mâ³⁴ ve mestân³⁵” olmak üzere üç şekilde kayıt altına alındığı görülmektedir.

1835 yılına ait nüfus defterinde Kurucaova’da 5 kişinin total olduğu kaydedilmiştir. 1838 yılına ait nüfus defterinde ise bir kişinin total, bir kişinin mestân ve bir kişinin de âmâ olduğu kaydedildiği görülmektedir. 1840 yılına ait nüfus defterinde kaydedilen şahıslara ait engel durumuna dair bilgilere rastlanmamıştır. Buradan hareketle 1835, 1838 ve 1840 yıllarında Kurucaova’da engel durumu olanların sayısı 8, yaş ortalaması ise yaklaşık 41,5 olarak ortaya çıkmaktadır. Engel durumu olanlardan 3’ünün mesleği çiftçi, biri değirmenci ve bir diğerrinin mesleği de rençber olarak kaydedilmiştir. Engel durumu bulunan 3 kişinin meslek bilgilerine yer verilmemiştir.

3.5. Yetimler

Kurucaova’ya ait 1835, 1838 ve 1840 yılları arasında incelenen nüfus defterlerinde yetim kalan kişilerin hanenin en büyük erkek çocuğu olmalarından dolayı hane reisi olarak kaydedildikleri görülmektedir. Nüfus defterlerinde haneler yetim ve sâbi olarak kaydedilen erkeklerin anneleri başka bir erkekle evlenmiş olsalardı yetim olarak kaydedilmeyip hanenin bir üyesi olarak kaydedilmeleri gerekirdi (Muşmal, Özçelik, 2020: 121). Ayrıca incelediğimiz nüfus defterlerinde sadece 1838 yılında Kurucaova’da kayıtlı bir kişinin oğulluğu olarak kaydedildiği görülmektedir.³⁶ 1835 yılında yetim olup hane reisi olarak kaydedilen 10 kişi bulunmaktadır.³⁷ Bunların yaş ortalaması 9,1 olarak tespit edilmiştir. 1838 yılında yetim hane reisi olarak kaydedilen 3 kişi bulunmaktadır.³⁸ Bu kişilerin yaş ortalamaları ise 7,6 olarak tespit edilmiştir. 1840 yılında ise sadece bir kişinin sâbi olarak kaydedildiği ve 8 yaşında olduğu görülmektedir.³⁹

Sonuç

XIX. yüzyılın ortalarına ait nüfus defterleri, ait olduğu yerleşimlerde yaşayan erkeklerin sırasıyla hane numarası, lakap ve unvanları, baba adı, isimleri, eşkâlleri, meslekleri ve yaşlarını içermektedir. Nüfus defterlerinden faydalanarak yerleşimlerim demografik ve sosyo-ekonomik özellikleri hakkında önemli bilgiler elde edilebilmektedir. 1835, 1838 ve 1840 yıllarında kaydedilen nüfus defterlerine göre Yenişar kazasına bağlı diğer yerleşimlere oranla daha çok nüfusa sahip olan Kurucaova’da 1835 yılında yaklaşık 670, 1838 yılında yaklaşık 680 ve 1840 yılında yaklaşık 700 kişilik bir nüfusun mevcut olduğu

³⁴ A’mâ; kör: Devellioğlu, 2008: 43.

³⁵ Mest; kendinden geçmiş, mestân; sarhoş: Devellioğlu, 2008: 949.

³⁶ 7. hanede 12 numaralı kişi; ‘Oğulluğu kara bıyıklı Ali sinn 25.’ olarak kaydedilmiştir.

³⁷ Nüfusa yetim hane reisi olarak kaydedilenler: 28 haneli 60 numaralı şahıs; ‘Alaşanoğlu Eytam Mehmed bin Ali sinn 6’, hane 74 numarası 169 olan; ‘Kocaoğlu Eytam Mustafa bin Kerim sinn 10’, hanesi 76 numarası 174 olan; ‘Kallecioğlu Eytam Hasan bin Veli sinn 12’, hanesi 80 numarası 182 olan; ‘Vendikoğlu Eytam Abdullah bin Bekir sinn 5’, 116 haneli 261 numaralı olan; ‘Hafizoğlu şâbb-ı emred Eytam Ömer bin Mehmed sinn 12’, hanesi 117 numarası 265 olan; ‘Mustafaefendioğlu şâbb-ı emred Eytam Abdullah bin Mustafa sinn 16’, hanesi 142 numarası 316 olan; ‘Veliolu Eytam Osman bin Mustafa sinn 5’, hanesi 143 numarası yazılmayan şahıs; ‘Memişoğlu Eytam Osman bin Musa sinn 8’, hanesi 148 numarası 325 olan; ‘Kaçaroğlu Eytam Hasan bin Halil sinn 12’, son olarak hanesi 150 numarası olan şahıs; Eğriolu Eytam bin Osman sinn 5’ olarak kaydedilmiştir. BOA, NFS. d., Nr. 03322.

³⁸ Hanesi 77 numarası 183 olan şahıs; ‘Sabi Ahmed veledi Hüseyin sinn 4 eytâm’, hanesi 78 numarası 187 olan şahıs; ‘Sabi Muhammed veledi Muhammed sinn 8 eytâm’, hanesi 135 numarası 325 olan şahıs; ‘Veliolu sâbi Osman veledi Mustafa sinn 8’ olarak kaydedilmiştir. BOA, NFS. d., Nr. 03338.

³⁹ 1840 yılında nüfusa defterinde 109 haneli 244 numaraya sahip olan şahıs; ‘Mucukoğlu sabi ve sağır Osman veledi Mustafa sinn 8’ olarak kaydedilmiştir. BOA, NFS. d., Nr. 03339.

görülmektedir. Buradan hareketle Kurucaova köyünün hane ve nüfus bakımından kazanın diğer köylerine oranla büyük bir yerleşim yeri olduğu söylenebilir. Bununla birlikte tarafımızdan yapılan tespitlere göre bu tarihlerde yerleşimde yaşayanların ortalama yaşının 26,03 olması ve nüfusun yaklaşık %62'sinin çocuk (0-10) ve gençlerden (11-30) oluşması, Kurucaova'nın genç ve dinamik bir nüfusa sahip olduğunu göstermektedir. Ayrıca defterlerdeki verilerden hareketle Kurucaova'nın %73,1'i orta boylu, %25,9'u uzun boylu ve %1'lik kısmı ise kısa boylu olarak tespit edilmiştir.

Kurucaova halkının aile yapısı incelendiğinde, genel itibariyle yerleşimdeki hanelerin %68,25'lik kısmını çekirdek aile, %31,75'lik kısmını ise geniş aile oluşturmaktadır. 0-10 yaş aralığının fazla olması doğum oranların fazla olduğunu, 51 yaş ve üzeri nüfusun az olması ise ortalama ömrün az olduğunu göstermektedir. Çekirdek aile tipinin hâkim olduğu genellikle 3 çocuk ve bir anne-babadan oluşan Kurucaova hane halkının geleneksel Türk aile yapısının izlerini taşıdığı anlaşılmaktadır.

XIX. yüzyılın ortalarına ait verilerden hareketle Kurucaova halkı arasında 8 farklı meslek grubu tespit edilmiştir. Bu meslekler arasında kırsal yerleşimlerde hâkim bir unsur olan çiftçiliğin yanında temsil sırasıyla rençber, çoban, değirmenci, kethüda, günlükçü, imam, muhtar ili olmak üzere çeşitli mesleklerin bulunduğu görülmektedir. Bu yıllarda en çok yapılan mesleklerin ortalama %98'i ziraat ve hayvancılığı kapsarken, %2'lik kısmı ise kethüda, imam ve muhtar gibi meslekleri oluşturmaktadır. Dağlık bir kırsal yerleşim olan Kurucaova'da temsil edilen mesleklerde genellikle coğrafi koşulların ve geleneksel kırsal hayat şartlarının etkili olduğu görülmektedir. Netice itibariyle denilebilir ki, XIX. yüzyılın ortalarında Yenişar kazasına bağlı Kurucaova köyü yaklaşık 700 kişilik nüfusuyla Osmanlı kırsalının geleneksel ve hâkim özelliklerini taşıyan bir yerleşim halinde bulunmaktadır.

Kaynakça

A. Arşiv Belgeleri

T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi, (BOA) *Yenişar Kazası Nüfus Defterleri*; NFS. d. nr. 03322 (M. 1835/H.1251); nr. 03338 (M. 1838/H.1254);nr.03339. (M. 1840 /H.1256)

B. Kitap ve Makaleler

- Aköz, A. & Karaca, Ş. (2012). 1831 Nüfus Sayımına Göre Doğanhisar'ın Demografik Yapısı. *I. Ulusal Doğanhisar ve Çevresi Tarih, Kültür ve Turizm Sempozyumu* içinde (ss. 17-30), Konya, Aybil Yayınları.
- Arıbaş, K. & Duman A. (2006). Kurucuova Kasabası'nda (Konya) Yaylacılık Faaliyetleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12, 195-215.
- Bozkurt, F. (2003). Maliye Nezareti Temettuat Defterlerine Göre Gördes Kazası'nın Sosyal ve Ekonomik Durumu. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Celal Bayar Üniversitesi, Manisa.
- Çadırcı, M. (1963). Anadolu'da Redif Askeri Teşkilâtının kuruluşu. *Tarih Araştırmaları Dergisi*, 8 (14) , 63-75.
- Çavdar, T. (1999). Osmanlı Döneminde Nüfus Bilgileri. *Osmanlı* (C. 4), Ankara, Yeni Türkiye Yayınları.
- Devellioğlu, F. (2008). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*. Ankara, Aydın Kitabevi.
- Erdoğan, B. (2003). Seydişehir Temettuat Defterleri Tahlili ve Değerlendirmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi, Niğde.
- Karal, E. Z. (1997). *Osmanlı İmparatorluğunda İlk Nüfus Sayımı 1831*. Ankara, T.C. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü Yayınları.
- Kurt, Y. (1995). Kozan'da Şahıs Adları. *Belleten*, LVIII (223), 607-633.
- Küçük, C. (1977). Tanzimat Dönemi Erzurum'un Nüfus Durumu, *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Enstitüsü Dergisi*, 7-8 (1976-1977), 185-224.
- Menekşe, M. (2017). XIX. Yüzyıl Ortalarında Bodrum Kasabasında Kullanılan Lakaplar (Hane Sahipleri Listesi İle Birlikte). *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10 (54), 308-329.

- Muşmal, H. & Özçelik, M. (2020). Nüfus Defterlerine Göre XIX. Yüzyılın Ortalarında Derbent'in Sosyo-Ekonomik Yapısı (1844-1845). A. Çaycı (Ed.), *Aladağ'ın İncisi Derbent* içinde (ss. 107-124), Konya, Palet Yayınları.
- Muşmal, H. & Şahinkaya, M. (2015). 1844 Tarihli Nüfus Sayımına Göre Beyşehir Kazası. *Turkish Studies*, 10 (1), 477-510.
- Muşmal, H. & Şahinkaya, M. (2016). Nüfus ve Temettuat Defterlerine Göre Bozkır Kaza Merkezi'nin Demografik Yapısı, Sosyal ve Ekonomik Özellikleri (1840–1845). *Uluslararası Sempozyum: Geçmişten Günümüze Bozkır, (6-8 Mayıs 2016)* içinde (ss. 329-246), Konya, Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü.
- Muşmal, H. (2006). Beyşehir kazası Kurucaova Köyü'nde Yaşanan 1909 ve 1932 Yılı Afetleri ve Afet Sonrasında Yeniden Yapılanma Faaliyetleri. *Selçuk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Edebiyat Dergisi*, 16, 69-90.
- Muşmal, H. (2008). XIX. Yüzyılın Ortalarında Çumra'nın Sosyo-Ekonomik Görüntüsü (10353 Numaralı Temettuat Defterine Göre). *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 24, 253-274.
- Muşmal, H. (2017). Geçmişten Günümüze Anamas'ın Yörükleri. F. Uslu (Ed.), 2. *Ulusal Yörük Türkmen Çalıştayı Bildiriler Kitabı* içinde (ss. 194-209), Antalya, Akdeniz Üniversitesi Basımevi.
- Muşmal, H. (2017). Kısmet Tarihiyle Ahar Diyara Varanlar: Nüfus ve Temettuat Defterlerine Göre Beyşehir'den İzmir ve İstanbul'a Yapılan Göçler. O. Köse (Ed.), *Geçmişten Günümüze Göç I-II* içinde (ss. 753-769). Samsun, Canik Belediyesi Kültür Yayınları.
- Negiz, M. & Aygül, T. (2019). Kurucuova Yöresi'nde Odunsu Tür Zenginliğinin Yetiştirme Ortamı Faktörlerine Göre Dağılımı. *Türkiye Ormanlık Dergisi*, 20 (2), 123-132.
- Ozantürk, H. (2002). *Tarihten Bugüne Bütün Yönleriyle Kurucaova*. Konya, Selçuk Üniversitesi Basımevi.
- Özçelik, M. (2019). 19. Yüzyıl Ortalarında Belviran Kazası. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Tugay, O., Bağcı, İ., Ulukuş, D., Özer, E. & Canbulat, M. A. (2012). Kurucuova Beyşehir, Konya/Türkiye Kasabası'nda gıda olarak kullanılan doğal bitkiler. *Biyolojik Çeşitlilik ve Koruma*, 5 (3), 140-145.
- Yılmaz, M. (2012). Tanzimat Döneminde Yapılan Nüfus Sayımlarına Göre Kulu Köyü. *Aidiyet, Göç ve Tarımın Şehri Kulu Sempozyumu Bildirileri* içinde (ss. 81-132). Konya, Kitap Dünyası Yayınları.
- Yılmaz, M. (2012). Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Sarayönü Havalisinde Nüfus Hareketleri. *Tarih, Kültür, Sanat, Turizm ve Tarım Açısından Uluslararası Sarayönü Sempozyumu (24-26 Ekim Konya) Bildiri Kitabı* içinde (ss. 621-656), Konya, Selçuk Üniversitesi Basımevi.